

La ventana de la UJI

El poder de la ciència

JESUS
Lancis*

Estem convençuts que la investigació és important per al benestar de les persones? Creiem que els avanços científics i tecnològics són clau per al progrés de la societat? Necessitem en moments de crisi social com el que vivim en l'actualitat el coneixement que aporten les ciències socials i les humanitats per analitzar, comprendre i respondre als problemes i les situacions complexes?

Potser la gran majoria dels lectors coincidiran en proporcionar una resposta afirmativa. Tanmateix, si es així, quin és el motiu pel qual només el 15% de la població declara conversar al voltant de temes de ciència? Per què solament el 5% dels espanyols reconeixen a grans personalitats de la ciència com ara Santiago Ramón y Cajal? Per què, exceptuades honorables excepcions, no hi ha mecenes de la investigació en el nostre país? Per què joves investigadors de gran talent es veuen forçats a emigrar a altres països? Per què la recuperació econòmica en Espanya no arriba a la ciència? Per què no preocupa acordar un pla estatal per la ciència?

És un fet evident que en el nostre país la ciència no forma part de l'agenda política o econòmica. Espanya dedica un escàs 1,2% del seu producte interior brut a investigació. Una xifra molt per sota de la de països del nostre entorn. Però, no únicament, això. Un recent informe de la Confederació de Societats Científiques d'Espanya alerta que, al 2016, més de sis de cada deu euros destinats a ciència no es van invertir.

Per revertir aquesta situació calen canvis profunds. I no tan sols aquells que afecten de manera urgent al finançament de les universitats. La comunitat investigadora ha d'agafar una actitud més activa. És important que els científics parlen del que fan, del seu treball, que connecten amb la ciutadania i les seues preocupacions.

Hem d'aconseguir que la ciutadania mira cap a la ciència amb interès real i confiança. Tan sols qui coneix la ciència i el seu enorme potencial de transformació social i econòmica pot estar temptat a donar-li suport sense fissures. I, sens dubte, aquest és el primer pas per revertir la situació actual i que les empreses miren amb

confiança cap a les universitats o que iniciatives com ara el crowdfunding o la llei del mecenatge donen fruits. Pot ser, fins i tot, la llavor que permeta que un futur no massa llunyà, i com ja succeeix al Canadà, el nostre primer ministre sorprenga a la ciutadania pel seus coneixements en computació quàntica.

Novembre és el mes per excel·lència per divulgar els avanços de la investigació desenvolupada a les universitats. Des de fa 24 anys, la Comissió Europea promou la celebració, en aquestes dates, de Setmana de la Ciència i la Tecnologia amb l'objectiu d'aproximar la investigació i la innovació a la societat des d'una perspectiva lúdica, tot implicant els públics de totes les edats en els avanços científics. El germen d'aquesta iniciativa, de fet, es troba en el projecte Sciences en fête, organitzat el 1991 pel ministre francès **Hubert Curien**, qui, amb motiu del desè ani-

versari del seu departament, va decidir obrir els seus jardins perquè la societat s'apropara a la ciència i coneguera en primera persona els seus protagonistes i el treball als laboratoris.

Curien no solament va ser ministre d'investigació francès, sinó que va estar un físic clau en la política científica europea, ja que va ser el primer president de l'Agència Espacial Europea (ESA) i president del CERN (European Organization for Nuclear Research). El seu compromís amb la difusió científica, en conseqüència, revela que la comunitat investigadora de primer nivell també té un elevat compromís per transmetre a la societat els seus resultats i coneixements.

Un dels pilars estratègics de l'acció de la Universitat Jaume I (UJI) és precisament la divulgació de la ciència, en paral·lel al foment d'una activitat investigadora d'excel·lència, tant amb fons de la nostra institució, com mostra el pla projectes propis –en les properes setmanes publicarem la resolució d'aquesta línia de finançament corresponent a 2017–, com la consecució de fons estatals i europeus gràcies a la implicació i l'esforç dels grups de recerca per participar en convocatoris d'alta competitivitat. Disposem d'una Unitat de Cultura Científica i de la Innovació (UCC+i), integrada en la xarxa promoguda per la Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia (FE-CYT) del Ministeri d'Economia i Competitivitat, a fi de facilitar la transferència dels resultats de la recerca amb els llenguatges més pròxims i innovadors, tot potenciant les produccions audiovisuals i també les xarxes socials.

A més a més, tenim una oferta important de iniciatives per promoure les vocacions per la ciència i la tecnologia dels més joves, amb una especial sensibilitat per la perspectiva de gènere. Entre aquestes es troben les jornades Connecta amb la Ciència –amb una destacada projecció territorial de l'UJI tant en l'àmbit valencià com aragonès–, la fira Firujiciència o El Gust d'Investigar.

En definitiva, perseguim despertar la curiositat i la passió per la ciència i les humanitats, alhora que reivindicuem davant de la ciutadania el treball d'una generació de joves investigadors que avui es veu obligada a buscar a l'estranger les oportunitats que no ofereix la societat actual. Joves que desenvolupen el seu projecte amb talent i devoció i que, com diu el Txarango en *El Cor de la Terra*, «porten a dins encara els somnis d'aquells nens que buscaven els pirates als estels...». I creieu-me, a la UJI en tenim un bon grapat. ≡

*Viceactor d'Investigació i Doctorat. Universitat Jaume I

Un dels pilars estratègics de l'acció de la Jaume I és la divulgació de la ciència, en paral·lel al foment d'una activitat investigadora d'excel·lència